

Π ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Θαύμα καὶ προφητεία.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξηγεῖται καὶ τι ἀξιοπρα-
τήρητον φαινόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Χριστιανισμοῦ·
ὅτε ἰδ. οἱ Ἀποστολοὶ ἤρξαντο κηρύττοντες τὸ κήρυγ-
μα τοῦ Σταυροῦ, πρὸ τῆς λάμψεως δὲ τούτου ἐδιώκοντο
τὰ εἰδῶλα τοῦ ψεύδους, πρὸς ἀποδείξιν τῆς θείας αὐτῶν
ἀποστολῆς ἐπικαλουμένων ἐκείνων ἀποδείξεις πνεύματος
καὶ δυνάμεως πρὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν, οὐδὲν
ἄλλο μέσον ἀπλούστερον καὶ φυσικώτερον ὑπῆρχε πρὸς
ἄμεσον καταστροφὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὴν πρῶ-
την αὐτοῦ ἀρχὴν καὶ ἀνάπτυξιν ἢ ἡ ἔνστασις ὅτι τὸ
θαῦμα δὲν εἶναι δυνατόν. Καὶ ὅμως οὐ μόνον οὐδείς Ἰου-
δαῖος καὶ ἐθνικός ἐπραξε τούτο, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πρό-
δρομοὶ τῶν νεωτέρων Ὀρθολογιστῶν Κέλσος καὶ Ἰουλιανός
δι' ἄλλων μέσων ἐζήτησαν νὰ διασειώσωσι τὸ κύρος
τῶν Εὐαγγελικῶν θαυμάτων. Πόθεν δὲ τοῦτο; διότι καὶ
ἐθνικός καὶ Ἰουδαϊκὸς κόσμος εἶχον ὑγιέστερον τὸ φρόνη-
μα καὶ φυσικώτερον τὴν ἀντίληψιν ἢ ὥστε νὰ φθάσωσιν
εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ δυνατοῦ τῶν θαυμάτων. Δύναται ὁ
Θεὸς νὰ ἐνεργῇ θαύματα; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο, λέγει ὁ
Ρουσσώ, ἂν τις μετὰ σπουδαιότητος ἤθελε προτείνειν
τούτο, θὰ ἦτο ἡ μεγίστη ἀσέβεια, ἂν μὴ ἦτο καὶ κατ'
ἑαυτὸ παράλογον· εἰς ἐκείνον δὲ, ὅστις ἀποφατικῶς ἡ-
θελε λύσει τοῦτο, θὰ ἦτο μεγάλη τιμὴ ἂν ἐπεχειρεῖ τις
νὰ τιμωρήσῃ αὐτόν. Τὸ καλλίτερον δι' αὐτόν θὰ ἦτο ὁ
ἐν τῷ φρενοκομείῳ περιορισμός. Τίς ὅμως ὀρθοφρονῶν
ἠρνήθη ποτὲ εἰς τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν τῶν θαυμάτων;
Ἀφοῦ, ὡς ἄνωτέρω εἶπον, Κέλσος, Ἰουλιανός καὶ Πορφύ-
ριος, ἐξαντλήσαντες ὅλην τὴν εὐφυΐαν τῶν ἐν τῷ κατὰ
τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀγῶνι τῶν καὶ μάλιστα κατὰ τῶν
θαυμάτων, ἀπεπειράθησαν ἢ νὰ ἐξηγήσωσιν αὐτὰ ὡς
ἐνέργειαν τῶν δαιμόνων ἐπαναλαμβάνοντες τὸ τῶν Ἰου-
δαίων «ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαι-
μόνια» ἢ ὡς ἀποτέλεσμα ἀπάτης νὰ παραστήσωσιν, ἢ
τέλος ὡς καρπὸν νόμων ἀγνώστων καὶ ἱατρικῆς τέχνης
νὰ ὀρίσωσιν· οὐδείς ὅμως τὸ δυνατόν τούτων ἠρνήθη.
Ἐπεκαλοῦντο μόνον πρὸ τῶν Χριστιανικῶν θαυμά-
των τὰ θαύματα τῶν θεῶν καὶ τῶν Ἡρώων.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τοῦ
κύρους τῶν θαυμάτων; Καὶ πᾶσα ψευδὴς θρησκεία δὲν
ἐγκαυχᾶται διὰ τὰ θαύματα αὐτῆς; Τὸ μὲν γεγονός
εἶναι ἀναμφισβήτητον, ποῖα ὅμως ἡ συνέπεια τούτου;
Ἡ συνέπεια εἶναι ἡ ἀκατάλυτος ἀλήθεια, περὶ ἧς πολ-
λάκις ἄχρι τοῦδε εἵπομεν, τὸ ὅτι ἡ θρησκευτικὴ συνεί-
δησις τῶν λαῶν τὸ θαῦμα ἀείποτε ἀντελήφθη ὡς τὴν
μορφήν τῆς ἀποκαλυπτικῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, τοῦ
ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀποκάλυψις οὐ μόνον θαύματα εἶναι δυ-
νατὸν νὰ περιέχῃ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀνάγκην πρέπει νὰ

περιέχῃ καὶ τοῦ ὅτι τὸ πραγματικὸν καὶ ἱστορικῶς ἀξι-
όπιστον θαῦμα ἀποτελεῖ τὴν ἀναμφισβήτητον ἀποδείξιν
τῆς τε θείας Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας.
» Ἀντί, λέγει καὶ ὁ Πασκάλ, ἐκ τῶν ψευδῶν θαυμάτων
νὰ διαμφισβητῶμεν καὶ τὰ ἀληθῆ, τοῦναντίον πρέπει
νὰ σκεπτόμεθα. Ἐπειδὴ ἰδ. ὑπάρχουσι ψευδῆ θαύματα,
κατὰ λογικὴν ἀνάγκην δεόν νὰ ὑπάρχουσιν ἀληθῆ.»
(Pens. P. 3. α. 16.)

Ὁ ἐθνισμὸς διηγεῖται θαύματα, ὅπως ταῦτα ὁ μῦθος
ὑπὸ ποιητικὴν μορφήν ἐκ τινος προϊστορικῆς ἐποχῆς πα-
ρέδωκεν εἰς αὐτόν, τὰ ὅποια ὅμως οὐδείς ὡς ἱστορικὰς
ἀληθείας ἐζήτησε νὰ ὑποστηρίξῃ. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐπι-
καλεῖται ἑκατὰ γεγενημένα, ἐνεργεῖ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ
τῆς ἱστορίας, οὐχὶ δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀλλ' ἐν τῷ φανερῷ
ἐνώπιον ἀπείρου πλήθους, οἱ δὲ ἐχθροὶ δὲν ἀπαρνοῦνται
ταῦτα· ὁ ἐθνισμὸς μορφώνει μύθους, τὰς φαντασιώδεις
ταύτας προσωποποιήσεις τῆς ιδέας, τὸν ἄκρατον τοῦτον
συμβολισμὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι μὲν πλούσιος κατὰ τὸ πε-
ριεχόμενον, ἀλλὰ πρὸ τοῦ φωτός τῆς ἱστορικῆς συνει-
δήσεως διαλύεται, ὡς ὁ φυσικὸς ἀντικατοπτρισμός·
ὁ δὲ Χριστιανισμὸς στηρίζεται ἐπὶ θεῶν γεγονότων,
τὰ ὅποια εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀποτελοῦσι τὴν
βάσιν καὶ τὸ ἐλαττήριον τῆς πίστεως αὐτῶν, διὰ
τὰ ὅποια ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν, τὰ ὅποια ἐξη-
γοῦσι μόνον τὴν σύστασιν καὶ ἐξάπλωσιν αὐτοῦ, τὰ
ὅποια τῆς παλιγγενεσίας τῆς ἐν Χριστῷ εἶναι ἡ
ἀρχὴ καὶ ἡ οὐσία, καὶ τῶν ὁποίων τέλος μάρτυς εἶ-
ναι ἡ καθόλου ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπροκα-
τάληπτος, λέγει καὶ κριτικώτατος τις ἱστορικός, καὶ
βαθεῖα φυσικὴ ἔρευνά ἀπαιτεῖται διὰ νὰ κατανοήσῃ τις
παράβῃ τὰ θαύματα τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ
τῶν συναξερῶν καὶ τῶν ψευδῶν θρησκειῶν, ὅτι ἐν αὐ-
τοῖς ἐπικρατεῖ ἄλλο πνεῦμα».

Διατί ὅμως τὸ θαῦμα νὰ εἶναι ἀδύνατον; Τί εἶναι
τῷ ὄντι φύσις; Τί δὲ ὑπὲρ φύσιν; Φύσις εἶναι ὁ ὁρατός
οὗτος κόσμος μετὰ πασῶν τῶν ἐν αὐτῇ ἐμφύτων δυνά-
μεων, αἵτινες διατεταγμέναι κατὰ μέτρον, τάξιν καὶ
ἀριθμὸν ἐνεργοῦσι κατ' ὠρισμένους νόμους καὶ κανόνας·
ἐξέλαμψαν ἐκ τοῦ κόλπου τῆς θείας παντοδυναμίας, φέ-
ρονται καὶ διατηροῦνται τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως Αὐ-
τοῦ, διότι αἱ δευτερεύουσαι αἰτίαι, αἱ φυσικαὶ δηλ. δυ-
νάμεις, ἐνεργοῦσι μόνον διὰ τῆς πρώτης καὶ υπερτάτης
αἰτίας, ἡτοὶ τοῦ Θεοῦ. Ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμεθα
καὶ ὑπάρχομεν, δὲν διατελεῖ μακρὰν τοῦ δημιουργήμα-
τος αὐτοῦ, ὡς ὁ καλλιτέχνης εἶναι μακρὰν τοῦ ἔργου
τῶν χειρῶν αὐτοῦ, ἀφοῦ ἐν Αὐτῷ καὶ δι' Αὐτοῦ τὰ
πάντα συνέστηκεν· ἡ φύσις δὲν ἀπεκρυσταλλώθη ἐν
τοῖς νόμοις αὐτῆς, οὐδ' ἀπελιθώθη ἐν αὐτοῖς, ὥστε
ἐσφαλμένη θεωρία καὶ ἀντίληψις τῶν ὄντων νὰ ἀντι-
τάσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ δίκην θεῶν ἀκάμπτων καὶ ἀπεσ-
κληρυμένων. Τοῦναντίον ἐμφυχοῦται ὑπὸ τῆς ζωῆς
πνοῆς τοῦ δημιουργοῦ, καθὼς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὀρίζε-
ται καὶ ζωογονεῖται ὑπὸ τῆς ψυχῆς, ἐν ᾗ καὶ δι' ἧς ζῇ
καὶ κινεῖται. Αὕτη ἡ ὑψίστη καὶ παντοδύναμος θέλη-
σις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὅποια ἐν ἀρχῇ τῆς δημιουργίας

*) Ἰδε ἀριθ. 35, σελ. 683—684.

μ' ἐν Γεννηθῆτω μόνον
ὃν τὸ μὴδὲν ἐποίησε

εἶναι ἡ μόνη κυρία αἰτία, ἐκ τῆς ὁποίας αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως ὑπὸ τὰς διαφορὰς αὐτῶν μορφᾶς καὶ σχέσεις ἐξῆλθον καὶ παρήχθησαν, ἡ πρώτη καὶ ἐσχάτη αἰτία, ἐπὶ τῆς ὁποίας αὐταὶ στηρίζονται καὶ ἐπαναπαύονται. Τίς ὅμως θὰ ἐτόλμα νὰ εἴπῃ ὅτι ἐν ταῖς δυνάμεισι ταύταις ὁ Θεὸς κενώσας ὅλην ἐαυτοῦ τὴν οὐσίαν ἐδεδουλεύθη ὑπ' αὐτῶν οὕτως ὥστε χρόνος καὶ τόπος νὰ κατισχύωσιν ἐκάστω τῆς παντοδυναμίας, αὐταὶ αἱ πεπερασμέναι μορφαὶ νὰ δεσμεύσωνται τὸ ἄπειρον; ἢ τίς ἔχει τὴν τόλμην νὰ παραδεχθῇ ὅτι οἱ νῦν νόμοι τῆς γεωμετρίας καὶ τῆς μηχανικῆς ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν οἱ αὐτοί; » οὐδένα λόγον ἔχομεν νὰ πιστεύωμεν, λέγει Ἀγγλος τις φυσιοδίφης, ὅτι ὅ,τι ἡξέυρομεν ταῦν περὶ τῶν νόμων τῆς γεωμετρίας εἶναι ἀκριβῶς καὶ ἀπολύτως ἀληθές, ἢ ὅτι οἱ νόμοι οὗτοι ὑπῆρξαν κατὰ προσέγγισιν μόνον ἀληθεῖς ἐν ἐποχῇ οἰκδηποτε πέραν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περὶ ἧς ἔχομεν ἀποδείξεις ἀμέσως. Ἡ ἀκριβὴς καὶ ἀπόλυτος ἀλήθεια τῶν γεωμετρικῶν καὶ μηχανικῶν νόμων καὶ ἡ μονιμότης αὐτῶν διὰ πάντων τῶν αἰώνων εἶναι ὑπόθεσις μὴδὲν ἔχουσα τὸ βάσιμον» (Revue scientifique. Aq. τῆς 15 ἰουλ. 1875). Διὰ τοῦτο ἔχει τὴν δύναμιν ἡ αὐτὴ παντοδύναμος θέλησις ἡ δημιουργήσασα καὶ συντηροῦσα τὰς φυσικὰς δυνάμεις, ἡ δι' αὐτὰ καὶ ἐν αὐταῖς ἐνεργοῦσα τῆς δι' ἄλλου τρόπου ἢ τῆς μεσότητος τῶν φυσικῶν νόμων νὰ ἐνεργῇ. Πᾶσα ἄρα φυσικὴ δύναμις ζῇ καὶ κινεῖται μόνον ἐκ καὶ διὰ τῆς πρώτης ταύτης αἰτίας. Διὰ τοῦτο δὲ ἔλεγε καὶ ὁ Κύριος πρὸς τοὺς ὀρθολογιστὰς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ Σαδδουκαίους: «πλαγῆσθε μὴ εἰδότες τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ». (Ματθ. 22, 27). Πᾶς ὑψηλότερος καὶ ἀνώτερος βαθμὸς οὐσίας καὶ δυνάμεως ἐν τῇ φύσει εἶναι πρὸ τῶν κατωτέρων βαθμῶν ἀναλογία τις θαύματος τοῦτέστι, σειρά νέων δυνάμεων καὶ ἐνεργειῶν ἱσταμένων ὑπὲρ τὰς κατωτέρας καὶ ὀρίζουσας αὐτάς. Ἡ ἀρχὴ τῆς ὀργανικῆς ζωῆς ἱσταται ὑπὲρ τὸν νόμον τῆς βαρύτητος καὶ ὀρίζει αὐτόν, αἶρει τὴν ἐνέργειαν τῶν χημικῶν δυνάμεων καὶ ὑποβάλλει αὐτάς ὑπὸ ὑψηλοτέρους σκοποὺς τῆς διατηρήσεως τῆς ζωῆς· αὐταὶ ἐκτελοῦσι πάλιν τὸ ἔργον τῆς ἀποσυνθέσεως ἐν τῷ σώματι ἅμα ἐκλείπει τὸ πνεῦμα. Πᾶσα ζωσα οὐσία» ἡ γέννησις τῆς ζωῆς ἐν τῷ σκληρῷ ξύλῳ τῆς ὕλης» ἀποτελεῖ ὑψηλοτέραν ἐνέργειαν καὶ δύναμιν πρὸ τῆς φυσικοχημικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία ὑπάρχει μὲν ἐν ταῖς κατωτέροις ταύταις μορφαῖς, δὲν προέρχεται ὅμως ἐξ αὐτῶν. Δὲν θὰ ἐξελαμβάνομεν ὡς θαῦμα σήμερον, ἂν ἐξαίφνης ὁ λίθος παρίστατο φέρων ῥίζας καὶ κλάδους, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν φύλλων αὐτοῦ ἐχρυσίζον οἱ καρποί; Δὲν θὰ ἐξέπλησσομεθα, ἂν ἐβλέπομεν τὰ δένδρα νὰ περιπατῶσι καὶ κινῶνται ὡς τὰ ζῶα; Καὶ ὅμως ὑπῆρξε, πρέπει νὰ ὑπῆρξε χρόνος, καὶ ὃν μεταξὺ τῶν πρώτων ἀνοργάνων μορφῶν τῆς φύσεως ἐβλάστησε τὸ πρῶτον φυτόν· πρέπει ἅπαξ ἐν τινὶ ἐποχῇ ἐν τῇ ὑπὸ φυτικῷ κόσμῳ κεκαλυμμένη φύσει νὰ ἐκινήθη τὸ πρῶτον ζῶον. Ἡ δὲ πρόοδος αὕτη πρὸ τῶν πρότερον ἐπικρατούντων νόμων τῆς φύσεως ἦτο εἶδος θαύματος. Οὕτω καὶ ὅταν

ἐν τῷ μέσῳ τῶν μορφῶν τῶν θηρίων ἐμορφώθη ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, εἰς δὲ τὸν χορὸν τῶν ἀνθρώπων φωνῶν τῶν ζῶων προστετέθη ὁ ἄναρθρος καὶ μελωδικὸς ἦχος τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης, ὅτε ὁ κόσμος τοῦ λόγου ἤρχισε νὰ σκέπτηται καὶ νὰ λαλῇ, τοῦτο ἦτο φαινόμενον μὴ δυνάμενον νὰ ἐξέλθῃ οὐδὲ νὰ παραχθῇ ἐκ τῶν προγενεστέρων βασιλείων τῆς φύσεως, τοῦτέστιν ἦτο θαῦμα, ἂν καὶ σήμερον δὲν εἶναι τοιοῦτον ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν μετὰ τῶν φαινόμενων τῆς διανοίας καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπῆρξε τὸ ἐσχατὸν τῶν θαυμάτων ἐν τῇ δημιουργίᾳ. Κατὰ ταῦτα τὸ θαῦμα εἶναι μὲν φαινόμενον ἐν τῇ φύσει, ἀλλὰ μὴ διὰ τῆς φύσεως ἐνεργούμενον. Ἡ καθόλου φύσις τὸν σκοπὸν ἐκείνης πληροῖ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι, ἦτοι ὁ σκοπὸς τῆς καθόλου δημιουργίας εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὡς ἡ ἀνακεφαλαιώσις αὐτῆς· αἱ δὲ φυσικαὶ δυνάμεις εἶναι φορεῖς ἡθικῶν ἰδεῶν ὡς τοιαῦται ἄρα λογικαὶ καὶ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀπεικάσματα, ἀφοῦ «τὰ ἀόρατα Αὐτοῦ τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται».

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝ/ΠΟΛΕΙ ΣΕΙΣΜΟΥ.

Ὁ κ. Ἡλ. Βαλσαμάκης οὗ τὴν ἐπιστημονικὴν περὶ τοῦ σεισμοῦ τῆς ἡμετέρας πόλεως διατριβὴν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ προτέρῳ τεύχει, ἐπέστειλε τῷ «Νεολόγῳ» καὶ τὰδε συμπληρωματικῶς:

Ἐρίτμη κ. Συντάκτα,

Συμπληρῶν ἐν μέρει σήμερον τὰ χθὲς ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ὑμῶν ἐφημερίδι δημοσιευθέντα περὶ τοῦ σεισμοῦ τῆς ἡμετέρας πόλεως, προάγομαι διὰ τῆς παρούσης μου ν' ἀνακινῶσω ὑμῖν ἀξίαν λόγου παρατήρησίν μου ἐπὶ τῆς προφανοῦς γεωγραφικῆς σχέσεως, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν τριῶν σημείων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ φαινόμενα κέντρα τῶν τριῶν ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου τοῦ 1893 μέχρι τοῦ ἰουνίου τοῦ τρέχοντος ἔτους σεισμῶν, ἥτοι τῆς πόλεως Ζακύνθου, τῆς Ἀταλάντης καὶ τῆς ἡμετέρας.

Τῷ ὄντι ἀπλῆ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου ἐπισκόπῃσι πείθει ἡμᾶς ὅτι τὰ τρία ταῦτα σημεῖα κεῖνται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας γραμμῆς, τοῦτο δὲ δεόν νὰ μὴ θεωρηθῇ καθ' ἡμᾶς ὡς ἀπλῆ σύμπτωσις, ἀλλὰ τοῦναντίον ὡς ἐνδείξις ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι κατὰ τόπους διεκεκριμένοι σεισμοί, ἅπαντες τεκτονικοὶ, ἀποτελοῦσι φυσικῶς τρεῖς κατὰ χρόνον μόνον διακεκριμένας φάσεις τοῦ αὐτοῦ σεισμικοῦ δράματος, ὅπερ, ἀρξάμενον ἐν Ζακύνθῳ κατὰ ἰανουάριον τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ ἐπαναληφθὲν αὐτόθι κατ' ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐπαρουσίασε κατ' ἀπρίλιον ἐ. ἐ. τὴν γνωστὴν φάσιν τῶν σεισμῶν τῆς Λοκρίδος, μετὰ δύο δὲ περίπου μῆνας τὸν τῆς